

Lekcje zrównoważonego życia od leśnego ludu Baiga

26 maja 2020

Ponieważ koronawirus wstrząsnął całym światem, w Indiach zaczęto bardziej zwracać uwagę na podatność rdzennych społeczności na obce choroby. Zaczęły się też pojawiać głosy wzywające do spowolnienia tempa i przyjrzenia się stylowi życia tubylczych mieszkańców naszego kraju (Indii). Z jednej strony portretowani jako przeszkoda dla rozwoju przemysłowego, z drugiej strony jako naturalna ochrona dla dzikiej przyrody, rdzenni mieszkańcy mają do przekazania wiele lekcji dla mieszkańców miast Indii.

Spośród ponad 650 rdzennych grup, które zamieszkują indyjskie lasy lub od nich zależą, niewiele z nich pasuje do prostego stylu życia ludu Baiga ze środkowych Indii. Wyśmiewani za ich kultury religijne i rotacyjną gospodarkę rolną, jednocześnie znani ze swoich starożytnych zwyczajów medycznych, umiejętności polowania i zdolności do opowiadania historii, Baiga oferują wiele lekcji, które można dostosować do świata po pandemii.

Baiga mają bardzo niski ślad ekologiczny¹. Kawałek tkaniny służy im jako turban, a ciemna koszula sprawia, że są łatwo rozpoznawalni. Używają liści jako talerzy, glinianych garnków do przechowywania wody, kilku aluminiowych przyborów i sieci rybackich do łowienia. Mocno wierzą w filozofię „mniej znaczy więcej”.

W raporcie opublikowanym przez Międzyrządową Platformę Naukowo-Polityczną ds. Różnorodności Biologicznej i Ekosystemów w 2019 r. stwierdzono, że spadek różnorodności biologicznej na ziemiach tubylczych nie jest tak szybki, jak

na innych obszarach i zachęcano decydentów do wyciągania wniosków z zarządzania gruntami przez takie społeczności.

Baiga utrzymują trwający tysiąclecia związek ze swoją ziemią, w wyniku czego ich wiedza etnobotaniczna jest ogromna i zróżnicowana. Tradycyjnie zbierali rośliny zgodnie z harmonogramem zaprojektowanym tak, aby zminimalizować szkody w leśnej florze. Żadne produkty nie są nadmiernie eksploatowane. Nic więc dziwnego, że ziemie chronione przez Baiga są często bardziej różnorodne biologicznie w porównaniu z ziemią sąsiednimi, szczególnie w miejscach, gdzie ich wzajemne relacje z naturą są nadal nienaruszone.

Baiga mogą nas także nauczyć o złożonej współzależności życia. Lasy oznaczają wiele rzeczy dla wielu ludzi: źródło pożywienia, źródło roślin leczniczych oraz cenne zasoby gospodarcze dla wielu. Wszystko to są tradycyjne wymagania, które lasy spełniają od tysiącleci. Dla Baiga las jest wszechobecnym altruistą, zawsze gotowym do dawania. W zamian Baiga zwracają się do leśnych bogów o pozwolenie na pozyskiwanie roślin i zawsze upewniają się, czy nie zabiorą więcej niż potrzebują.

Baiga potrafią również bez trudu wskazać liczne zioła stosowane w leczeniu zranień od dzikich zwierząt, chorób wenerycznych, jak również ochrony przed złymi wróżbami, jednocześnie chroniąc bogaty krajobraz wzgórz Maikal.

Jeśli chodzi o żywność: rolnictwo Baiga jest przeciwne zaorywaniu ziemi, ponieważ wierzą, że jest to podobne do zranienia Matki Ziemi i oderwania jej piersi. Zamiast tego wolą siał różne rośliny strączkowe, gruboziarniste, warzywa i nasiona oleiste, a swoją dietę uzupełniają rybami, upolowanymi zwierzętami oraz szeregiem liści i bulw z lasu. Baiga rzadko bywają niedożywieni, ponieważ członkowie plemienia mają dostęp do niektórych grubych ziaren, takich jak kodo i kutki, dzikich bulw lub pożywnego płynnego peju (zrobionego z prosa) nawet podczas kryzysów środowiskowych.

W końcu Baiga mogą nauczyć współczesny świat – obecnie zamknięty – o życiu we wspólnocie i w społeczności. Bóstwa Baiga żyją w lasach, a ich społeczności pielęgnują duże połacie ziemi jako święte gaje. Zasady użytkowania takich lasów są ściśle regulowane przez społeczność. Zioła używane do przygotowania leków nigdy nie są nadmiernie eksploatowane, aby zapewnić ich zrównoważone stosowanie. Świętują święta związane z pozyskiwaniem zasobów leśnych i ochroną nasion oraz dzielą się swoimi darami ze wszystkimi członkami społeczności.

Jednak pomimo wszystkich swoich zalet Baiga znajdują się dziś w niefortunnym położeniu. Zamiast być szanowanymi jako opiekunowie lasów, często obwinia się ich o degradację zasobów lasu, a członkowie plemienia nie są pewni swojej przyszłości. Ich ubóstwo materialne nie jest tajemnicą, ale wielu jego członków często ślepo podąża drogą dominujących, często bogatszych społeczności w sąsiednich regionach, co ma niestety negatywny wpływ na ich kulturę, żywność i oczywiście na styl życia.

Utrata praw własności do lasów, a następnie utrata bezpieczeństwa żywnościowego i wysoka zależność od pracy najemnej doprowadziły do załamania w ich systemach zarządzania społecznościami oraz do zwiększenia zadłużenia wobec lichwiarzy. W efekcie nadwątłone związki z lasem gwałtownie stają się jeszcze słabsze, nawet gdy nie czują się oni swobodnie w uprzemysłowionym świecie.

Ustawa o prawach leśnych z 2006 r., obejmująca wspólnotowe prawa leśne i prawa do siedlisk, została ogłoszona jako krok we właściwym kierunku poprzez przywrócenie ludziom Baiga ich siedlisk i uznanie ich za opiekunów zasobów leśnych. Podczas gdy wdrażanie praw do lasów i związanych z nimi praw zarządzania lasami jest dalekie od ideału, my możemy jedynie mieć nadzieję, że Baiga zdołają utrzymać swój styl życia, który jeśli zostanie powielony przez główny nurt kulturowy, będzie przyczyniać się do ochrony zasobów naturalnych i powodowania mniejszych szkód w środowisku. Świat, aby się

uratować, musi stworzyć przestrzeń by docenić ich wiedzę.

Autorstwo: Samita Vasudevan i Kunal Sharma

Tłumaczenie: Tomasz Nakonieczny

Źródło: LudyZiemni.blogspot.com